

Unikalūs tremties ir rezistencijos eksponatai, ne vienerius metus matyti tik lietuvių akims, iškeliauo per Atlantą ir dabar yra prieinami amerikiečiams. Lietuvos Okupacijų ir laisvės kovų muziejus pratęsė dar vasarą perduotų išskirtinių bei itin reikšmingų istorinių daiktų Vašingtono komunizmo aukų muziejui terminą, kad visam pasauliui būtų papasakota apie 50 metų trukusią Sovietų Sąjungos okupaciją Lietuvoje. Tokia paroda svarbi ne tik Lietuvai, bet ir iki šiol nuo agresorių kenčiančioms šalims.

Ne tik parodyti, bet ir suteikti viltį

Jungtinėse Amerikos Valstijose, Vašingtone atidarytas pirmasis ir kol kas vienintelis toks šioje šalyje istorijos muziejus, skirtas komunizmo aukoms atminti. Iš karto po atidarymo šis muziejus bei Okupacijų ir laisvės kovų muziejus Lietuvoje pradėjo bendrą projektą, kurio tikslas – per autentiškus eksponatus papasakoti okupacijos mūsų šalyje istoriją.

„Kas, jeigu ne Lietuva yra labiausiai patyrusi komunistinį smurtą, represijas. Mums buvo labai svarbu bendradarbiauti ir deponuoti iš mūsų muziejaus eksponatus, pasakojančius apie tai, ką patyrė Lietuva, kokia buvo Lietuvos žmonių laikysena komunizmo akivaizdoje“, – sako Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus direktorius, istorikas Remigijus Černius.

Kaip dar liepos mėnesį perduodami eksponatus skelbė Lietuvos ambasados Vašingtone atstovai, galimybė eksponuoti autentiškus eksponatus ir pristatyti Lietuvos okupacijos istoriją Vašingtone yra unikali galimybė plačiai auditorijai parodyti totalitarinio režimo nusikaltimus okupuotoje Lietuvoje ir kokių valios pastangų reikėjo kiekvienam, išdrįsusiam pasipriešinti. Muziejus atlieka svarbią misiją padėti suvokti komunizmo ideologijos pražūtingas pasekmes žmonijai.

Patys muziejaus Vašingtone įkūrėjai labai aiškiai apibrėžė tokios parodos tikslus. Jie ne tik nori priminti kas buvo komunizmas, kokius nusikaltimus jis padarė, bet kartu atkreipti dėmesį, kad ir dabar nemaža dalis pasaulio gyvena po komunizmo presu, todėl būtina jiems suteikti viltį.

„Mes turime suformuoti tokią moralę, kuri pasakytų, kad amoralu būti komunistu, nusikalstama. Kiek žmonių gyvenimų jis sugriovė“, – apie projekto partnerių tikslus sako R. Černius.

Eksponatai turi ypatingą reikšmę

Į Vašingtoną iškeliauo Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus specialistų atrinkti eksponatai –

politinio kalinio numeris, rožančius iš duonos, tabokinė su išraižytu eilėrašcio posmu, KGB pareigūnų kratos metu konfiskuotas Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos numeris ir perfotografuota Kronikos numerio juostelė, skirta slaptam gabenimui į Vakarus.

„Eksponatus atrinko mūsų specialistai. Jie turi labai stiprią reikšmę. Katalikų Bažnyčios Kronika – KGB taip ir nesugebėjo jos sustabdyti, ji nuolat pasiekdavo Vakarus, laisvės balsas iš okupuotos Lietuvos. Tai toks stiprus kovos simbolis. Partizano tabokinė, padaryta jau gulage. Vėlgį, kovoja žmogus. Rožančius iš duonos – kiek svarbus mums buvo tikėjimas. Šie artefaktai parodo tą kasdienę kovą, mūsų laikyseną, kas padėjo mums išlikti savimi“, – aiškina istorikas Remigijus Černius.

Negalime nustoti apie tai kalbėti

Rodydami pasauliui šiuos eksponatus, mes tarsi nešame žinią apie kažkada buvusį savo gyvenimą, tačiau kartu ir primindami, kad šis gyvenimas gali sugrįžti, jei žmonija nekreips dėmesio į agresorius ir teroristus. Į tai dėmesį atkreipia ir Seimo Kultūros komiteto pirmininkas Vytautas Juozapaitis, kuris sako, kad Lietuva ir anksčiau bandė pasakoti pasauliui apie kaimynystėje tykantį pavojų, pasiremmdama sava patirtimi, tačiau tik dabar, karo akivaizdoje, nedidele šalimi imta tikėti. Nepaisant to, ekonominiai išskaičiavimai pasaulio valstybėms milžinėms vis dar labai svarbūs.

„Mes tiesiog turime niekada nenustoti apie tai kalbėti. Savo vaikams, anūkams ir visiems aplinkiniams nuolat priminti. Ypač jei kažkas bando teisinti, o tai nuolatos vyksta. Tas demoralizavimas, kai ekonominis gerbūvis yra statomas aukščiau už žmogaus teises, žmogiškumą“, – pabrėžia V. Juozapaitis.

